

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада ДФ 61 Українського державного університету імені Михайла Драгоманова Міністерства освіти і науки України, м. Київ прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 03 Гуманітарні науки на підставі прилюдного захисту дисертації **«Взаємовідносини «людина-тварина» в сучасному соціокультурному дискурсі»** за спеціальністю 033 Філософія

"07" лютого 2024 року.

Харьков Сергій Володимирович, 1974 року народження, громадянин України.

Освіта вища: закінчив у 1997 р. бакалаврат Національного університету «Львівська Політехніка» за спеціальністю «Прикладна математика»; закінчив у 2000 р. спільну магістратуру Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» та Міжрегіональної академії управління персоналом за спеціальністю «Менеджмент організацій»; Закінчив у 2020 р. бакалаврат Білоцерківського національного аграрного університету за спеціальністю «Екологія»; закінчив у 2021 р. магістратуру Сумського національного аграрного університету за спеціальністю «технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Працює заступником генерального директора Київського зоологічного парку загальнодержавного значення з 2015 року до цього часу.

Дисертацію виконано у Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник – Кочубей Наталія Василівна, доктор філософських наук, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної

діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ.

Здобувач має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 – статті у періодичних наукових виданнях інших держав, 3 – статті у наукових фахових виданнях України.

1. Mazurkevich, O., Tkachenko, V., **Kharkov, S.**, Voropayeva, T., Mosendz, O. (2022). Cultural bases of the national system of education: modern tendencies and factors of development. *Amazonia Investiga*, 11(53), 146-154.

DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05> (Scopus)

2. Кочубей Н., **Харьков С.** Взаємодія «Людина-Тварина»: від антропоцентризму до екологізму». *KELM*. 2023. № 4. С.102-110.

<https://kelmczasopisma.com/en/jornal/83>

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.4.16>

3. Olga Rudenko, **Serhii Kharkov**. Philosophical studies of the future in the context of postmodern knowledge: theory, methodology. *Futurity Philosophy*, vol.2 #3, 2023. С.4-16. DOI:[10.57125/fr.2023.09.30.01](https://doi.org/10.57125/fr.2023.09.30.01)

4. **Харьков Сергій**. Еволюція цінностей суспільства в аспекті взаємовідносин «людина-тварина». *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Вип. 37, 2021. С.73-80

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpm.vi37>

5. **Харьков Сергій**. Еколого-культурний злам, як шанс для порятунку». (с.) *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Вип. 45. 2023. С. 67-74

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi45>

6. **Харьков Сергій**. Освітні та соціокультурні аспекти взаємовідносин «людина – тварина». *Вища освіта України*. 2023. №3. С. 28-35.

[https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2023.3\(90\)](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2023.3(90))

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. **Нестерова М. О.**, доктор філософських наук, професор, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова – **голова ради.**

2. **Єршова-Бабенко І. В.**, доктор філософських наук, професор, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності Українського державного університету імені Михайла Драгоманова – **рецензент.**

3. **Гончаренко К. С.**, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Українського державного університету імені Михайла Драгоманова – **рецензент.**

4. **Пилипенко С. В.**, доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, – **офіційний опонент.**

1. Погоджуючись із думкою автора, що сучасні медіа створюють інноваційні платформи для висвітлення екологічних проблем та екологічних заходів (с. 169), варто було б звернутися до концепту «Синоптикон» (З. Бауман) для позначення ситуації спільного споглядання, де маркери просвітництва втрачають свою значущість. Можливості сучасних технологій презентують людині новий світ, який є більш вражаючим, більш яскравим та захоплюючим; це стосується і висвітлення природи / тварини. Важливо було б виявити можливі ризики, пов'язані з надмірною цифровізацією світу тварин й усуненням / запереченням антропоморфізації тваринного світу, унаслідок чого останні можуть сприйматися як Чужий на кшталт особини з однойменної кінофраншизи «Чужий», тим самим поглиблюючи нерозуміння людиною важливості зв'язку з природою / твариною.

2. Звертаючись до проблеми Шостого глобального вимирання, автор підкреслює його вплив на «людське суспільство, культуру та ідентичність» (с. 62). Поглиблене дослідження такого маркера, як «ідентичність», дозволило б залучити концепт «людяність» як турбота, що надважливо в контексті проблеми індивідуальної / колективної відповідальності людини за збереження біорозмаїття на кшталт принципу «турбота людини про тварину як турбота людини про себе» з метою уникнення становлення опозиції: «антропоцентризм – екоцентризм».
3. У роботі автор звертається до концепції трансгуманізму, яка формує нові модуси взаємодії складників системи «природа / тварина – технології» чи «природне – штучне». Безумовно, проблема технологічного розширення / вдосконалення має як прихильників, так і опонентів, що свідчить про її дискусійний характер. Одне із питань – це можливість застосування сучасних біотехнологій та генної інженерії для відновлення втраченого біорозмаїття. Хотілось би почути думку автора стосовно його ставлення до наукових досліджень, які пов'язані із збереженням як тварин, так і природи в цілому.
4. Взаємовідносини «людина – тварина» можна розглядати як комунікацію, котра відбувається на підставі людських дій й постає суперечливою єдністю й свідчить про спів-участь. Остання різниться модусами, які надаються суб'єкт-суб'єктними й суб'єкт-об'єктними відносинами. Автор наголошує на потребі саме в суб'єкт-суб'єктному ставленні, що свідчить про визнання Іншого, але чи варто тоді повністю відмовлятися від екзистенційного виміру взаємовідносин людини і тварини.

